

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

©2021 КОПИЛЮК О. І., ТИМЧИШИН Ю. В., МУЗИЧКА О. М.

УДК 336.025
JEL: G32

Копилюк О. І., Тимчишин Ю. В., Музичка О. М. Фінансова стійкість у системі забезпечення економічної безпеки підприємства

Мета статті полягає в подальшому розвитку інструментарію забезпечення фінансової стійкості підприємства як основи його економічної безпеки. Доведено, що економічна безпека підприємства значною мірою залежить від фінансової складової та стійкості, платоспроможності, ліквідності, прибутковості. Беззаперечною є позиція, що фінансова стійкість є основою безпеки підприємства та здатності реалізовувати стратегії розвитку в умовах мінімізації впливу ризиків, загроз і небезпек. Відзначено, що результативність взаємозв'язку та взаємовпливу фінансової стійкості та безпеки підприємства відображається в його фінансовій гнучкості на основі спроможності змінювати обсяг і структуру джерел фінансування, а також напрями вкладення фінансових ресурсів від впливом ризиків, загроз, небезпек внутрішнього та зовнішнього середовища. Запропоновано становий підхід до градації рівнів фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства з урахуванням ретроспективного, поточного та перспективного характеру впливу ризиків, загроз і небезпек на діяльність підприємства та конкретизовано відповідний інструментарій оцінювання й управління. Обґрунтовано, що сучасні підходи в управлінні фінансовою стійкістю підприємства на безпекоорієнтованих засадах повинні ґрунтуватися на системності, процесності, функціональності та синергії. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є обґрунтування індикаторного підходу до оцінювання рівня фінансової стійкості підприємства на основі врахування параметрів його економічної безпеки та розробка інструментарію ідентифікації існуючих і потенційних загроз і небезпек.

Ключові слова: фінансова стійкість підприємства, економічна безпека, ризики, загрози, небезпеки.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-81-87>

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Копилюк Оксана Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансово-економічної безпеки та банківського бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: kopylyuk@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0977-1309>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1772560/oksana-kopylyuk-o-i-kopylyuk/>

Тимчишин Юлія Василівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант, відділ регіональної економічної політики, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: juliatymchyshyn@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2285-677X>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1890669/julia-tymchyshyn/>

Музичка Олександра Миронівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки та банківського бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: olexmi@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2625-5741>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1773280/olexandra-muzychka/19>

UDC 336.025

JEL: G32

Kopylyuk O. I., Tymchyshyn J. V., Muzychka O. M. Financial Sustainability in the System of Ensuring the Economic Security of Enterprise

The article is aimed at further developing the instrumentarium to ensure the financial sustainability of enterprise as the basis of its economic security. It is proved that the economic security of enterprise largely depends on the financial component along with sustainability, solvency, liquidity, and profitability. The position, considered undeniable, is that financial sustainability constitutes the basis of security of enterprise and its ability to implement development strategies in the context of minimizing the impact of risks, threats and dangers. It was noted that the effectiveness of the interrelationship and mutual impact of financial sustainability and security of enterprise is reflected in its financial flexibility on the basis of the ability to change the volume and structure of sources of financing, as well as the directions of investment of financial resources under the influence of risks, threats, dangers of the internal and external environment. The state approach to the gradation of levels of financial sustainability and economic security of enterprise is proposed taking into account the retrospective, current and prospective nature of the impact of risks, threats and dangers on the activities of enterprise; the relevant instrumentarium of evaluation and management tools is specified. It is substantiated that modern approaches in managing the financial sustainability of enterprise on a securely oriented basis should be grounded on systemacity, processity, functionality and synergy. Prospects for further research in this direction are the substantiation of the indicator approach to assessing the level of financial sustainability of enterprise on the basis of taking into account the parameters of its economic security and the development of an instrumentarium for identifying both the existing and the potential threats and dangers.

Keywords: financial sustainability of enterprise, economic security, risks, threats, dangers.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Kopylyuk Oksana I. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Economic and Financial Security and Banking Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tugan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: kopylyuk@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0977-1309>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1772560/oksana-kopylyuk-o-i-kopylyuk/>

Tymchyshyn Julia V. – PhD (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Department of Regional Economy Policy, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: juliatymchyshyn@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2285-677X>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1890669/julia-tymchyshyn/>

Muzychka Oleksandra M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic and Financial Security and Banking Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: olexmu@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2625-5741>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1773280/oleksandra-muzychka/19>

В умовах динамічного розвитку економічних процесів і посилення негативного впливу на діяльність вітчизняних підприємств різноманітних ризиків, загроз і небезпек важливого значення набуває проблема забезпечення їх фінансової стійкості як основи економічної безпеки. Це зумовлено тим, що наявність збалансованих фінансових потоків, достатність ресурсного потенціалу забезпечують широкі можливості сталого розвитку та платоспроможності підприємства, а в умовах впливу зовнішніх деструктивів є внутрішніми резервами для забезпечення високого рівня економічної безпеки. З огляду на це, актуалізується необхідність обґрунтування сучасних безпекоорієнтованих підходів до підвищення фінансової стійкості підприємства з урахуванням існуючих характеристик і параметрів його діяльності.

Проблемам забезпечення фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства присвячені наукові праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: А. Череп, Л. Худолей [1], М. Лишенко [2], М. Василюк, В. Шкроміда [3], Данілова Е. [4], О. Копилюк, О. Музичка, З. Холод [5], А. Ендовицька, Т. Волкова [6], Н. Wyrębek [7], М. Kwiesiński [9] та інших. Проте невирішеними залишаються питання обґрунтування фінансової стійкості підприємства як основи економічної безпеки в умовах ризиків, загроз і небезпек екзогенного та ендогенного характеру.

Метою статті є подальший розвиток інструментарію забезпечення фінансової стійкості підприємства як основи його економічної безпеки.

В умовах сьогодення фінансова стійкість є основою реалізації поточних і стратегічних орієнтирів і економічної безпеки підприємства. Відсутність усталених підходів до розкриття взаємозалежності та сутнісних характеристик дефініцій «фінансова стійкість» та «економічна безпека» підприємства актуалізують необхідність обґрунтування даних категорій з позицій виокремлення ключових характеристик: ресурсозабезпеченості, стану, конкурентоспроможності, динамічності та збалансованості.

На думку вітчизняних науковців, фінансова стійкість та абсолютна безпека – це така ситуація, коли підприємству повністю достатньо власних оборотних коштів для нормального та продуктивного функціонування [1, с. 37]. Така позиція має ресурсорієнтований характер, констатує на значенні власних оборотних коштів у забезпеченні стійкості та безпеки підприємства.

Аналогічна точка зору простежується в дослідженні М. Лишенко, яка зауважує, що фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами та визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів і джерел їх фінансування [2, с. 50].

З позицій стану та достатності ресурсів для відтворення розглядається дана дефініція авторами М. Василюк і В. Шкромідою з акцентом на тому, що фінансова стійкість підприємства передбачає такий стан фінансових ресурсів, за раціонального розпорядження якими гарантується наявність власних коштів, стабільна продуктивність і забезпечується процес розширеного відтворення [3, с. 82].

Е. Данілова здійснила узагальнення логічно-морфологічних підходів до визначення суті економічної безпеки підприємства, обґрунтувала її трактування з позицій стану, процесу, діяльності, системи, а об'єктом визначила сукупність капітальних благ, бізнес-процесів, системи відносин, персоналу, середовища та результатів діяльності підприємства (бренду, частки ринку, іміджу тощо). Відповідно до методологічних засад управління об'єкти економіки трансформуються в агреговані об'єкти управління, якими є сукупність ресурсів, процесів, функцій і структур підприємства [4, с. 63].

Вважаємо, що економічну безпеку підприємства варто трактувати в контексті використання системного та інноваційного підходу, який передбачає розгляд діяльності підприємства як багаторівневої структурної системи на основі дотримання принципів цілісності об'єкта дослідження, що забезпечує можливість виявлення взаємозв'язків і взаємозалежностей між елементами системи та розробки рекомендацій щодо їх раціонального використання

Виконано в межах науково-дослідної теми «Фінансові та організаційні механізми забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України» (№ держреєстрації 0118U000023)

на основі забезпечення ефекту операційного та фінансового синергізму та модернізаційних перетворень у структурі виробництва [5, с. 65].

Підтримуючи теоретичні дослідження вітчизняних і зарубіжних учених, доцільно представити ключові характеристики економічної безпеки підприємства з урахуванням ризик-орієнтованого підходу, а саме як:

- ✦ міру захищеності підприємства від небезпек, загроз і ризиків;
- ✦ рівень безпеки основних складових: фінансової, техніко-технологічної, корпоративної, інформаційної, кадрової, ринкової, екологічної, силової та ін.;
- ✦ стан збалансованості чи дисбаланс у досягненні параметрів фінансової рівноваги;
- ✦ статичну та динамічну характеристики підприємства, мінливість під впливом чинників і загроз екзогенного й ендогенного середовища.

Економічна безпека підприємства значною мірою залежить від фінансової складової та стійкості, платоспроможності, ліквідності, прибутковості. Беззаперечною є позиція, що фінансова стійкість є основою безпеки підприємства та здатності реалізувати стратегії розвитку в умовах мінімізації впливу ризиків, загроз і небезпек.

На нашу думку, результативність взаємозв'язку та взаємовпливу фінансової стійкості та безпеки підприємства відображається у його фінансовій гнучкості на основі спроможності змінювати обсяг і структуру джерел фінансування, а також напрями вкладення фінансових ресурсів від впливом ризиків, загроз, небезпек внутрішнього та зовнішнього середовища (рис. 1).

Фінансова стійкість підприємства, яка характеризується відповідним рівнем сталості оптимальних чи наближених до них значень і рівновагою, досягається на основі оптимального поєднання прибутковості та ризику й забезпечується відповідними інструментами в системі його економічної безпеки.

Доцільно констатувати відсутність одноставності в підходах до обґрунтування інструментарію оцінювання фінансової стійкості підприємства в контексті забезпечення його економічної безпеки. Зокрема, А. В. Ендовицька, Т. А. Волкова пропонують підхід до систематизації інструментів підвищення стійкості підприємств в умовах турбулентного середовища, серед яких виділяють економічні, соціальні, фінансові, кадрові, інноваційні, організаційно-економічні, виробничі [6]. Автори акцентують на виокремленні загальних інструментів фінансової стійкості, макси-

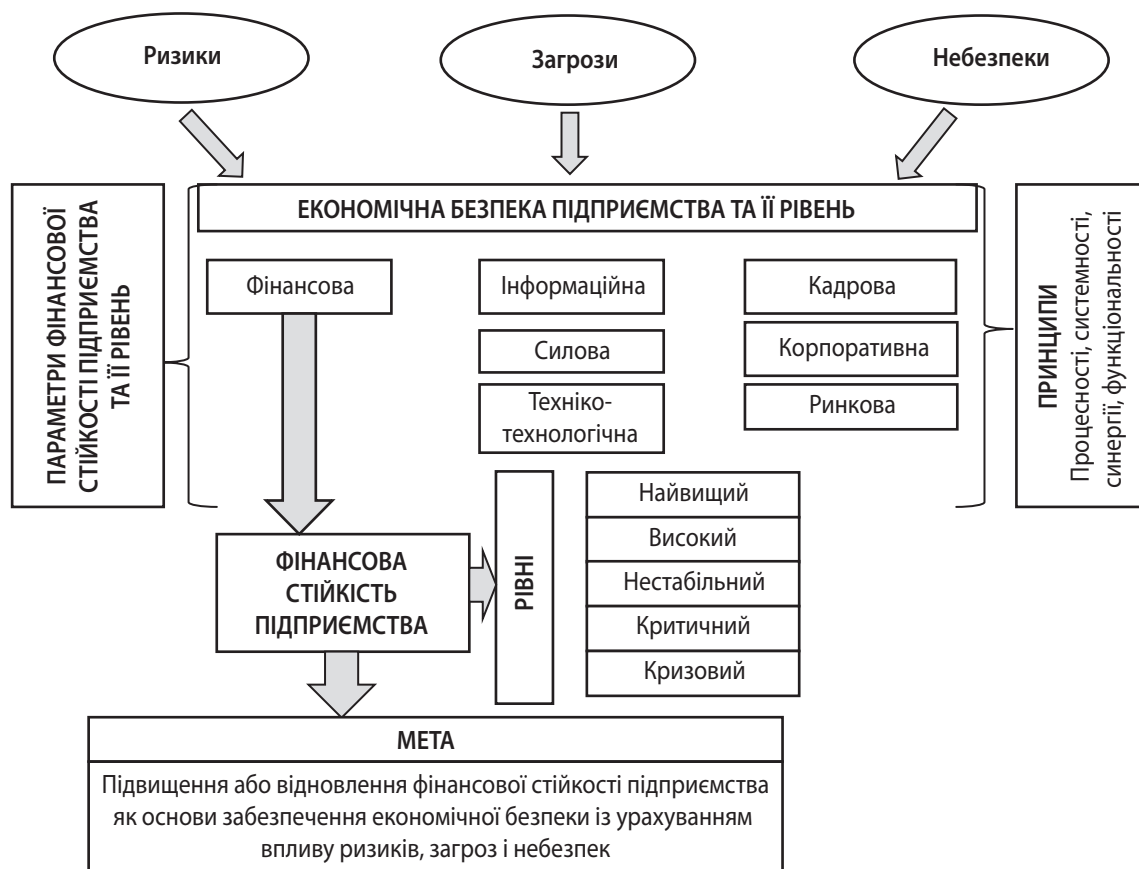

Рис. 1. Взаємозв'язок фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства

Джерело: авторська розробка.

мально можливому врахуванні всіх аспектів виробничо-господарської діяльності підприємства, однак не враховують специфіки реалізації інструментарію з позицій впливу можливих ризиків, загроз і небезпек.

Підтримуємо позицію ученої Е. І. Данілової стосовно того, що у «визначений момент часу на підприємство діє сукупність загроз, небезпек і ризиків різної природи походження, тому методичний інструментарій планування повинен базуватися на сукупності методик оцінювання та попередження всіх видів теперішніх загроз, небезпек минулих загроз і теперішніх ризиків минулих небезпек і майбутніх ризиків теперішніх небезпек» [4, с. 7]. Тому автор вважає, що «вибір методів та інструментів планування економічної безпеки залежить від небезпек втрати стійкості підприємства в кожному із можливих структурних елементів підприємства» [4, с. 148]. Науковець обґрунтовує інструментарій оцінювання економічної безпеки з урахуванням ретроспективного, поточного та перспективного характеру впливу ризиків, загроз і небезпек на фінансову стійкість підприємства. Тому в даному контексті інструментарій забезпечення економічної безпеки та фінансової стійкості підприємства повинен передбачати сукупність засобів, заходів, процесів і процедур, які б дозволяли ідентифікувати ризики, загрози та небезпеки, забезпечуючи фінансову рівновагу підприємства.

Польські науковці до методів управління, які можна успішно використовувати стосовно економічної безпеки підприємства, включають ті, що ґрунтуються на управлінському та фінансовому обліку, зокрема: а) управління вартістю підприємства; б) управління ризиками (математичні та статистичні методи); в) оцінювання прибутковості інвестицій; г) оцінювання ризику інвестиційного проекту; д) оцінювання досягнень підприємства з урахуванням ефективності, результативності та результативності із застосуванням таких інструментів, як облік бюджету та витрат; е) оцінювання діяльності підприємства: динамічні, статичні; є) нарощування вартості підприємства [7].

Підхід, до розробки інструментарію, який ґрунтується на управлінні економічною стійкістю підприємства, з поділом на реактивні та превентивні форми, запропонований І. Г. Кукукіною та С. В. Климовою, дозволив виокремити в контексті забезпечення економічної стійкості чотири форми антикризового управління [8]:

- 1) антикризове управління за умов сталого розвитку із застосуванням низки методів, а саме: таких, що використовуються для підвищення ефективності виробництва та реалізації продукції та послуг; діагностики стану підприємства й аналізу відхилень в рівні економічної стійкості; прогнозування тренду збереження економічної стійкості та інноваційного розвитку в довгостроковій перспективі;

- 2) управління у період нестійкого стану, яке базується на управлінні підприємством в умовно-стійкому (втрата ліквідності) та нестійкому стані (методи підтримки ліквідності, оптимізації структури капіталу та скорочення непродуктивних витрат);
- 3) управління в період кризового стану відбувається в разі появи неплатоспроможності в короткостроковому та довгостроковому періодах (методи, інструменти, процедури щодо недопущення банкрутства підприємства: реструктуризація боргів, майна та капіталу підприємства);
- 4) управління в умовах процедури банкрутства (санация або ліквідація).

Безпекоорієнтований підхід до забезпечення фінансової стійкості повинен враховувати ретроспективний, поточний, перспективний характер впливу ризиків, загроз і небезпек на діяльність підприємства, ґрунтуватися на становому підході, згідно з яким інструментарій оцінювання й управління необхідно диференціювати залежно від рівня його фінансової стійкості та економічної безпеки (табл. 1).

Усі заходи, пов'язані з управлінням безпекою підприємства слід розглядати в контексті можливості реалізації обраних концепцій управління. Серед значної кількості дієвих методів з метою концептуалізації управління безпекою доцільно виокремити концепцію доданої вартості; концепцію управління знаннями; концепцію управління проектами; аутсорсинг безпеки та ін. [9].

Активізація інноваційних процесів на підприємствах зумовлює потребу в інтегрованому підході до забезпечення фінансової стійкості та безпеки й дозволяє обґрунтувати таке:

- ✦ стійкий фінансовий стан (найвища та висока фінансова стійкість) є запорукою економічної безпеки підприємства та передбачає проведення діагностики та моніторингу на основі традиційного інструментарію. Однак в умовах зовнішніх і внутрішніх ризиків і загроз, освоєння нових видів продуктів і послуг, виходу на нові ринки збуту в підприємства може виникнути нестабільний фінансовий стан, що зумовлює потребу комбінування традиційного та новітнього інструментарію, такого як бенчмаркінг, аутсорсинг безпеки, даунсайзинг, контролінг. Збалансованість доходів і витрат, потоків товарів і грошей, оптимальні параметри структури балансу формують позитивний діловий імідж підприємства, забезпечують його інвестиційну привабливість через підвищення ринкової вартості цілісного майнового комплексу;
- ✦ кризовий і критичний стан зумовлені недостатністю внутрішнього фінансового потен-

Інструментарій оцінювання та управління фінансовою стійкістю та економічною безпекою підприємства

Рівень фінансової стійкості	Рівень економічної безпеки	Характеристика основних параметрів	Інструментарій оцінювання та управління
Найвищий	Найвищий	Підприємство є прибутковим, повністю забезпечене власними оборотними коштами, демонструє найвищий рівень безпеки та високу дохідність операційної діяльності	Діагностика, моніторинг, прогнозування, комплаєнс-контроль
Високий	Нормальний	Підприємство є прибутковим, має достатній обсяг власних оборотних коштів та дохідності, окремі потенційні параметри фінансової стійкості мають тенденції до погіршення в динаміці	Діагностика, моніторинг, прогнозування, аудит бізнес-процесів
Нестабільний	Низький	На підприємстві наявні ознаки потенційної кризи, спостерігається нестача власних оборотних коштів, необхідність залучення позичкового капіталу, є ознаки недостатньої ліквідності та зниження прибутковості	Бенчмаркінг, аутсорсинг, даунсайзинг, контролінг
Критичний	Критичний	Підприємство демонструє ознаки збитковості та неплатоспроможності, відсутність фінансування за рахунок власних оборотних коштів і необхідність додаткової капіталізації. З'являються реальні загрози корпоративній та майновій безпеці	Санация, реорганізація, реструктуризація
Кризовий	Кризовий	Підприємство має ознаки збитковості, нестачі власних, залучених і запозичених джерел фінансування, найнижчий рівень фінансової безпеки із ознаками неплатоспроможності та нездатності розраховуватися за зобов'язаннями. Можливе введення ліквідаційних процедур і процедур банкрутства	Санация, реорганізація, реструктуризація, ліквідація

Джерело: авторська розробка.

ціалу, що актуалізує потребу як у превентивному, так і в реактивному антикризовому інструментарії: санації, реорганізації, реструктуризації з метою недопущення банкрутства підприємства.

Таким чином, управління фінансовою стійкістю підприємства на безпекоорієнтованих засадах повинно забезпечувати:

- ✦ комплексність оцінювання результатів впливу внутрішніх і зовнішніх факторів і комунікацій, які трансформуються, формують результат очікування стейкхолдерів. За таких умов система управління фінансовою стійкістю повинна передбачати суб'єктно-об'єктний вплив на зміни внутрішніх факторів, які визначають цільові параметри результативності підприємства;
- ✦ урахування різноспрямованості дії ключових факторів впливу на фінансову стійкість, оскільки ефективність управління є результатом взаємодії основних чинників, які відображають напрями діяльності підприємства та дозволяють забезпечити перевищення рента-

бельності інвестованого капіталу над очікуваною нормою дохідності;

- ✦ збалансованість результатів як наслідок впливу позитивної взаємодії факторів зовнішнього та внутрішнього середовища;

- ✦ диверсифікованість джерел фінансування як передумову фінансової стійкості та безпеки підприємства в поточному періоді та досягнення стратегічних цілей на основі зміни та комбінацій капіталу.

Окрім цього, сучасні підходи в управлінні фінансовою стійкістю підприємства на безпекоорієнтованих засадах повинні ґрунтуватися на системності, процесності, функціональності та синергії.

Системність – передбачає ієрархію зв'язків за цілями, завданнями та шляхами вирішення проблеми забезпечення та відновлення фінансової стійкості та налагодження стейкхолдерських відносин.

Процесність – ґрунтується на логічному пошуку вирішення проблем, які перешкоджають функціонуванню та розвитку бізнесу, виявленню нових перспектив самоорганізації виходу з кризи.

Функціональність – вираження суті фінансової стійкості підприємства як основи економічної без-

пеки через спрямованість на досягнення найвищих її значень.

Синергія – отримання інтегрованого мультипликативного результату, який збільшує та покращує не лише параметри фінансової стійкості, але й забезпечує економічну безпеку на відповідному рівні.

Отже, сукупність методів та інструментів управління фінансовою стійкістю підприємства інтегрується в певну систему, спрямовану на виявлення порушень у параметрах діяльності, яка ґрунтується на вдосконаленні аналітичного інструментарію, прогнозуванні ймовірності банкрутства, врахуванні можливих варіантів запобігання кризі та витрат, пов'язаних з її настанням.

ВИСНОВКИ

Фінансова стійкість підприємства як його здатність забезпечувати стабільний розвиток у поточному та стратегічному періодах визначально впливає на стан економічної безпеки та її складові. Високий рівень фінансової стійкості забезпечує відповідний рівень економічної безпеки. Порушення пропорцій і взаємозв'язків у фінансовій складовій економічної безпеки підприємства призводить до її дестабілізації, є серйозним сигналом переходу фінансової системи від безпечного стану до небезпечного.

Відзначено, що стійкий фінансовий безпекоорієнтований розвиток підприємства передбачає врахування таких ключових характеристик, як: ресурсозабезпеченість, стан, конкурентоспроможність, динамічність і збалансованість. Фінансова стійкість підприємства досягається на основі оптимального поєднання прибутковості та ризику, характеризується рівновагою та відповідним рівнем сталості оптимальних чи наближених до них значень індикаторів і забезпечується відповідними інструментами в системі економічної безпеки підприємства.

Запропоновано становий підхід до градації рівнів фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства з урахуванням ретроспективного, поточного та перспективного характеру впливу ризиків, загроз і небезпек на діяльність підприємства; конкретизовано відповідний інструментарій оцінювання та управління.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є обґрунтування індикаторного підходу до оцінювання рівня фінансової стійкості підприємства на основі врахування параметрів його економічної безпеки та розробка інструментарію ідентифікації існуючих і потенційних загроз і небезпек. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Череп А. В., Худолей Л. В. Особливості оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств машинобудування. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 3. С. 33–40.

2. Лишенко М. О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 2. С. 49–57.
3. Василюк М., Шкроміда В. Необхідність аналізу фінансової стійкості підприємства задля забезпечення стабільності його функціонування. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 11. Ч. 2. С. 79–82.
4. Данілова Е. І. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства : монографія. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. 342 с.
DOI: <https://doi.org/10.36074/danilova.kontseptsiia-2020>
5. Копилюк О. І., Муzychка О. М., Холод З. М. Інноваційні стратегії формування фінансово-економічної безпеки підприємств. *Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечнікова*. 2017. Т. 22. Вип. 1. С. 63–66. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2017_22_1/15.pdf
6. Ендовицкая А. В., Волкова Т. А. Финансовая устойчивость как фактор экономической безопасности предприятия. *Вестник Воронежского государственного университета инженерных технологий*. 2015. № 3. С. 258–262.
7. Wyrębek H. Narzędzia wspomagające proces zarządzania wiedzą i bezpieczeństwem ekonomicznym w organizacji. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Seria "Administracja i Zarządzanie"*. 2015. Nr. 105. S. 227–240. URL: https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/572/Wyrebek_Narzedzia_wspomagajace_proces_zarządzania_wiedza.pdf?sequence=1
8. Кукукина И. Г., Климова С. В. Методы экономической оценки устойчивости развития предприятия : монография. М. : ИНФРА-М, 2018. 202 с.
9. Kwieciński M. Zarządzanie Bezpieczeństwem Działalności Przedsiębiorstwa – Zarys Problematyki. *Prace Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu*. 2016. Т. 39. Nr. 3. S. 283–296. URL: http://82.177.204.10/gfx/pwskrosno/pl/default-opisy/1155/4/1/9_miroslaw_kwiecinski_zarządzanie_bezpieczeństwem_działalności_przedsiębiorstwa_zarys_problematyki.pdf

REFERENCES

- Cherep, A. V., and Khudoliei, L. V. "Osoblyvosti otsinky finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpryemstv mashynobuduvannya" [Features of the Assessment of Financial and Economic Security of Machine-building Enterprises]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, no. 3 (2015): 33-40.
- Danilova, E. I. *Kontseptsiia systemnoho pidkhdou do upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpryemstva* [The Concept of a Systematic Approach to Managing the Economic Security of the Enterprise]. Vinnytsia: Yevropeiska naukova platforma, 2020.
DOI: <https://doi.org/10.36074/danilova.kontseptsiia-2020>
- Kopyliuk, O. I., Muzychka, O. M., and Kholod, Z. M. "Innovatsiini stratehii formuvannya finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpryemstv" [Innovative Strategies of the Formation of Financial-Economic Security of the En-

terprises]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu im. I. I. Mechnikova*, vol. 22, is. 1 (2017): 63-66. http://visnyk-onu.od.ua/journal/2017_22_1/15.pdf

Kukukina, I. G., and Klimova, S. V. *Metody ekonomicheskoy otsenki ustoychivosti razvitiya predpriyatiya* [Methods for the Economic Assessment of the Sustainability of Enterprise Development]. Moscow: INFRA-M, 2018.

Kwieciński, M. "Zarządzanie Bezpieczeństwem Działalności Przedsiębiorstwa – Zarys Problematyki". *Prace Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu*, vol. 39, no. 3 (2016): 283-296. http://82.177.204.10/gfx/pwskrosno/pl/defaultopisy/1155/4/1/9_miroslaw_kwiecinski_zarzadzanie_bezpieczenstwem_dzialalnosci_przedsiębiorstwa_zarys_problematyki.pdf

Lyshenko, M. O. "Analiz finansovoi stiičnosti pidpriemstva yak elementu zabezpechennia finansovoi stabilnosti roboty pidpriemstva" [Analysis of Financial Stability of the Enterprise as a Element to Provide Financial Stability of the Business of the Enterprise]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Serii «Ekonomichni nauky»*, no. 2 (2018): 49-57.

Vasyliuk, M., and Shkromyda, V. "Neobkhdnist analizu finansovoi stiičnosti pidpriemstva zadlia zabezpechennia stabilnosti yoho funktsionuvannia" [A Necessity of Analysis of Financial Firmness of Enterprise in the Direction of Providing of Stability of its Functioning]. *Ekonomichni analiz*, vol. 2, no. 11 (2012): 79-82.

Wyřębek, H. "Narzędzia wspomagające proces zarządzania wiedzą i bezpieczeństwem ekonomicznym w organizacji". *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Seria "Administracja i Zarządzanie"*, no. 105 (2015): 227-240. https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/572/Wyrebek_Narzedzia_wspomagajace_proces_zarzadzania_wiedza.pdf?sequence=1

Yendovitskaya, A. V., and Volkova, T. A. "Finansovaya ustoychivost kak faktor ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiya" [Financial Stability as a Factor in the Economic Security of an Enterprise]. *Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta inzhenernykh tekhnologii*, no. 3 (2015): 258-262.

УДК 65.012

JEL: D21; D24; D81; G31; G32

ВИЗНАЧЕННЯ СУТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА» ТА ЗАГРОЗ ДЛЯ НЕЇ

©2021 ГАЙДУКОВ М. О., ШУМІЛО О. С.

УДК 65.012

JEL: D21; D24; D81; G31; G32

Гайдуков М. О., Шуміло О. С. Визначення суті поняття «фінансова безпека підприємства» та загроз для неї

Досліджено суть поняття «фінансова безпека підприємства» та загроз для неї; наведено їх класифікацію. За результатами компаративного аналізу визначень науковців щодо понять «фінансова безпека підприємства» та «загрози фінансовій безпеці підприємства» надано їх авторські визначення. Фінансова безпека підприємства розглядається як інструмент, що забезпечує стійкість і захищеність підприємства в процесі реалізації стратегії свого розвитку від внутрішніх та зовнішніх факторів, чинників і загроз у поточному періоді діяльності та в перспективі. Загроза є перебігом подій зовнішнього чи внутрішнього характеру, що впливає на фінансовий стан підприємства та несе за собою наслідки різного ступеня важкості, вирішення яких потребуватиме фінансових, часових, трудових затрат. За результатами дослідження наукових визначень щодо суті фінансової безпеки підприємства виділено деякі особливості. Фінансова безпека підприємства розуміється авторами як: складова, яка дає змогу обирати та впроваджувати фінансову стратегію; здатність підприємства самостійно розробляти та проводити фінансову стратегію; результат керованих процесів, що забезпечує набуття певною мірою його фінансової свободи; стан захищеності фінансових інтересів підприємства; фінансовий стан підприємства; здатність до створення та підтримки на підприємстві фінансових умов; стан фінансової захищеності та забезпеченості бізнес-процесів. Наведено та розглянуто авторську класифікацію загроз за рядом ознак і видів: за місцем виникнення, за видом системи походження, за ступенем втрат, за можливістю прогнозування, за перспективою впливу, за сталістю впливу, за наслідками впливу, за фактом впливу, за суб'єктами загроз, за типом катастроф. Дослідження суті фінансової безпеки підприємства та загроз для неї показало складність і різноманітність цих понять. Про це свідчить розгалужений спектр визначень, кожне з яких має свої особливості. Також слід зазначити відсутність єдиної класифікації загроз фінансовій безпеці.

Ключові слова: фінансова безпека, підприємство, загрози, класифікація.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-87-93>

Табл.: 2. Бібл.: 14.

Гайдуков Микола Олександрович – магістрант кафедри економіки та бізнесу, Харківський національний університет будівництва та архітектури (вул. Сумська, 40, Харків, 61000, Україна)

E-mail: gaidukov_mykola@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2019-600X>

Шуміло Ольга Станіславівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та бізнесу, Харківський національний університет будівництва та архітектури (вул. Сумська, 40, Харків, 61000, Україна)

E-mail: Olgashumilo0614@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0574-248X>